

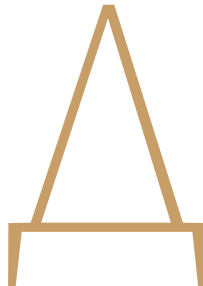
Душан Спасојевић, амбасадор Србије у Грчкој

# ТАЈАНСТВЕНА ВЕЗА

Пише Раденко МУТАВЦИЋ

Фото: Горан Станковић

Кључна и најјача карика српско-грчких односа јесте обострани доживљај међусобне блискости, братства по оружју и пријатељства заснованог на заједничким вредностима, духовним стремљенима и историјском искуству



Душан Спасојевић је дипломирао на Правном факултету у Београду, а магистрирао међународне односе на Лондонској школи економије и политичких наука. Између 2000. и 2013. године обављао је дужности шефа Кабинета савезног министра унутрашњих послова, спољнополитичког саветника председника Републике, помоћника министра и државног секретара Министарства одбране, као и амбасадора Србије у Турској. Аутор је књига „Између Турске и Европе: записи и сведочанства између две дипломатске мисије” и „Грчка: рат за независност, стварање државе и препород нације”. Председник Републике Грчке одликовао га је Медаљом части 2007, а председник Републике Италије Орденом звезде италијанске солидарности 2009. године.

Од 2016. године Душан Спасојевић је српски амбасадор у Грчкој. Разговарамо о српско-грчким односима, о блискости Срба и Грка, коју многи називају „тајанственом везом”, која надилази сваки други политички однос и тренутни интерес.

\* ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА ГРЧКУ, КОЈЕ ПОКАЗУЈЕТЕ СВОЈИМ РАДОМ, АКТИВНОСТИМА, ЗНАЊЕМ ЈЕЗИКА, ПРЕВАЗИЛАЗИ АМБАСАДОРСКЕ ДУЖНОСТИ.

– Велика је част и привилегија представљати своју земљу и штитити њене интересе у иностранству. Нарочито унапређивати односе са једном традиционално пријатељском државом са којом нас веже вековно савезништво, каква је несумњиво Грчка. Са друге стране, ту почаст истовре-

мено прате још већа обавеза и безмерна одговорност да се оправда указано поверење. И то не само према онима који су вам га указали, председнику Републике, влади и министру спољних послова, већ и према самом себи, својим прецима и потомцима. Отуда огромна страст да се научи језик и стекне што веће знање о земљи и народу пријема како би се што компетентније обављале сложене дужности и испунили високо постављени циљеви дипломатске мисије.

\* КАДА СУ У ПИТАЊУ АКТУЕЛНИ ОДНОСИ СРБИЈЕ И ГРЧКЕ, ШТА ЈЕ У ФОКУСУ ВАШИХ ДИПЛОМАТСКИХ АКТИВНОСТИ? КОЈЕ ВАЖНИЈЕ РЕЗУЛТАТЕ И КОРИСТИ ЗА ГРАЂАНЕ ЈЕДНЕ И ДРУГЕ ДРЖАВЕ ИЗДВАЈАТЕ?

– Унапређење српско-грчких односа у свакој области међусобне сарадње налази се у фокусу и представља тежиште рада српске амбасаде у Атини од мог ступања на дужност. Центар гравитације, природно, чини развијање и учвршћивање политичких, културних и привредних веза између наше две земље. У политичком смислу, најважнији резултат јесу успостављање Високог савета за сарадњу јула 2017. и потписивање Декларације о стратешком партнерству, коју су концем 2019. године у Атини својим потписима крунисали српски председник Александар Вучић и грчки премијер Кирјакос Мицотакис.

Када је реч о привредној сарадњи, нарочито сам поносан на чињеницу да су се, после дугог низа година, српске компаније вратиле на грчко тржиште и да је међусобна трговинска размена готово удвостручена.

Посебну корист за грађане, од како сам ступио на дужност, представљају потпи-



сани споразуми о социјалном осигурању и међусобном признавању возачких дозвола који се увелико налазе у примени. Као и отварање неколико наших нових конзулата – у Волосу, у централној Грчкој, и у Ираклиону, главном граду највећег грчког острва Крит, као и грчког почасног конзулата у Јагодини.

\* САРАДЊА ДВЕЈУ АРМИЈА ДЕО ЈЕ УКУПНИХ РАЗВИЈЕНИХ ОДНОСА СРБИЈЕ И ГРЧКЕ. КОЈА СУ ТЕЖИШНА ИНТЕРЕСОВАЊА ГРЧКЕ СТРАНЕ У ЦИЉУ УНАПРЕЂЕЊА ТЕ САРАДЊЕ?

– Посебно сам поносан на изванредну сарадњу, висок степен разумевања, ува-

Војску Србије и Оружане снаге Грчке на блиску сарадњу обавезују не само савремени изазови, претње и ризици већ и славна традиција искована у последња два века заједничке борбе за слободу два народа и независност наше две земље

жавања, поштовања и поверења, који су у претходних неколико година успостављени између српских и грчких оружаних снага. О томе сведоче бројне заједничке активности, од вежби јединица за специјалне операције до размена посета највишег нивоа. Војску Србије и Оружане снаге Грчке на блиску сарадњу обавезују не само савремени изазови, претње и ризици већ и славна традиција искована у последња два века заједничке борбе за слободу два народа и независност наше две земље.

\* ЗНАМО КОЛИКО ЈЕ ИНТЕРЕСОВАЊЕ ГРАЂАНА СРБИЈЕ ЗА ЛЕТОВАЊА И ПУТОВАЊА У ГРЧКУ. АПИ ЈЕ МАЊЕ ПОЗНАТО КАКО ЖИВЕ СРБИ КОЈИ СУ ИЗАБРАЛИ ГРЧКУ ЗА СВОЈУ ДРУГУ ДОМОВИНУ. ДА ЛИ ЊИХОВА ДЕЦА ИМАЈУ ПРИЛИКУ ДА, ПОРЕД ЈЕЗИКА, УЧЕ О СРБИЈИ, ДА ЛИ СЕ ЧУВАЈУ КУЛТУРНЕ ВЕЗЕ, ОСЕЋАЈ ПРИПАДНОСТИ?

– Очување националне свести и припадности српском народу, неговањем српског језика, традиције и културе, представља једну од мисија сваке српске амбасаде у земљама у којима наш народ живи у расејању. Веома сам задовољан резултатима које смо у последњих неколико година постигли на овом, изузетно важном пољу деловања српске дипломатске службе.

Поред отварања два нова конзулата, у Волосу и Ираклиону, српска амбасада у Атини иницирала је и, уз свесрдну помоћ Министарства просвете, отворила три нове српске допунске школе. Од недавно, поред Атине, Агиос Николаоса, Ираклиона и Солуна, у Грчкој постоје српске школе и у Волосу и Лариси, у централном делу континенталне Грчке, и у Хањи, на крајњем западу острва Крит.

Када је реч о очувању најсветлијих српских традиција, највише сам поносан што је на мој предлог, у пролеће 2020, Ђорђе



Михајловић, легендарни „чика Ђорђе“, вишедеценијски чувар српског војничког гробља „Зејтинлик“ у Солуну, добио српско држављанство.

\* СРБИ ВОЛЕ, АЛИ НЕ ПОЗНАЈУ ГРКЕ, ТВРДИ ПРОФ. ДР ДАРКО ТАНАСКОВИЋ У ОСВРТУ НА ВАШУ КЊИГУ „ГРЧКА: РАТ ЗА НЕЗАВИСНОСТ, СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ И ПРЕПОРОД НАЦИЈЕ“. ВИ СТЕ ДУБОКО ЗАРОНИЛИ У ТРАГАЊЕ ЗА ГРЧКИМ ИДЕНТИТЕТОМ, ОД АНТИЧКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ НАСЛЕЂА ДО БОРБЕ ЗА НАЦИОНАЛНО ОСЛОБОЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ МОДЕРНЕ ДРЖАВЕ. КОЛИКО ВИ ПОЗНАЈЕТЕ ГРКЕ?

– Амбасадору и професору Дарку Танасковићу неизмерно сам захвалан јер је мени, и читавој мојој генерацији, својим неуморним дипломатским и интелектуалним прегалаштвом осветлио пут, а својим личним примером непогрешиво показао правац деловања. Сећам се

времена када сам са дужности државног секретара у Министарству одбране, задуженог за политику одбране, одлазио на дужност српског амбасадора у Турској. Књига Дарка Танасковића о тој земљи је мени и мојим најближим сарадницима, међу којима се тада налазио и припадник вашег колектива Александар Скакић, била чврст ослонац и сигуран водич кроз Сциле и Харибде турске унутрашње и спољне политике.

Надам се да ће и моја књига „Грчка: рат за независност, стварање државе и препород нације“ у времену пред нама бити таква иста потпора, упориште и поуздан кормилар путницима намерницима који из Србије крећу пут Грчке.

\* КОЈИ РАЗЛОЗИ И ЗАСЛУГЕ СТОЈЕ ИЗА МЕДАЉЕ ЧАСТИ КОЈОМ ВАС ЈЕ 2007. ГОДИНЕ ОДЛИКОВАО ПРЕДСЕДНИК ГРЧКЕ?

– Медаља части, којом ме је у јесен 2007. одликовао тадашњи председник Грчке Каролос Папуљас, увек ће ме подсећати на године проведене на одговорним дужностима у Министарству одбране и Војсци Србије. Од свих дужности које сам до сада обављао, време проведено у раду са старешинама Војске Србије на мене је оставило најдубљи траг и из њега носим најлепше успомене.

Медаља коју ми је доделио грчки председник односи се управо на то раздобље моје каријере, а њени разлози су иницијатива за учешће наше војске у муњевитој интервенцији да се притекне у помоћ Грчкој и на Пелопонезу угаси страховити пожар који је избио у лето 2007. године. Заслуге за овај високи орден, у том смислу, припадају подједнако и свим припадницима наше војске, превасходно њеног ратног ваздухопловства, који су, заједно са мном, учествовали у овој операцији.

\* КЊИГА „ГРЧКА: РАТ ЗА НЕЗАВИСНОСТ, СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ И ПРЕПОРОД НАЦИЈЕ“ ИМА ДВА ИЗДАЊА У ДВЕ ГОДИНЕ. И ИМА ДОБАР ЖИВОТ! ПОТВРЂУЈЕ ВАШУ ОЦЕНУ ДА „ПИСАНА РЕЧ ИМА ЖИВОТ АКО УСПЕ ДА ГА ПРОНАЂЕ И ДОТАКНЕ“. КОЈИ МОТИВИ СУ ВАС ПОДСТИЦАЛИ У ПИСАЊУ? КАДА ИЗЛАЗИ ПРЕВОД НА ГРЧКИ ЈЕЗИК И КАКАВ ПРИЈЕМ ОЧЕКУЈЕТЕ ОД НОВЕ ЧИТАЛАЧКЕ ПУБЛИКЕ?

– Обележавање двеста година од подизања грчког устанка против вишевековног турског ропства било је само непосредан повод да књига буде објављена прошле

Ко разуме државу, зна да војска и дипломатија, као средства за остваривање државне политике, иду руку под руку и да не могу једна без друге. Између војног и дипломатског позива, уз огромне разлике, постоје и велике сличности. Неке од њих су, свакако, част служења својој земљи, дисциплина, посвећеност и креативност у извршавању поверених задатака и мисија. Као и војници, дипломате никада не могу унапред са извесношћу знати каква их искушења чекају.



године. Дубоки разлози и мотиви за њено писање били су у најмању руку двојаки. Превасходно давнашња жеља да овом књигом српској читалачкој публици у правом светлу, на основу оригиналне архивске грађе и научно утемељених извора, представим пријатељски грчки народ. С друге стране налазила се једна врста интимног немирења са поразном чињеницом да на српском језику није написана ниједна свеобухватна историја савремене Грчке. У том смислу књига представља својеврсни израз побуне против тога да као народ о свету око нас учимо искључиво из књига које су писали странци. Нарочито узимајући у обзир да је добар део страних аутора веома често руковођен интересима и погледима дубоко супротстављеним нашим тежњама ка независности и слободи.

Посебно ме радује чињеница да је једна од најугледнијих атинских издавачких кућа „Кастањотис“ одлучила да објави моју књигу. Најтежи део посла, превећење са српског на грчки језик, готов је и књига се сада налази у завршним фазама пред објављивање. Не могу да кажем да немам позитивну трему и да помало не стрепим од читалачке публике у Грчкој. Нарочито јер пред њу не излазим само као аутор већ и као српски амбасадор.

\* РАТ ЗА НЕЗАВИСНОСТ ГРЧКЕ ПОТВРЂУЈЕ КОЛИКО СУ ВЕЛИКЕ СИЛЕ И ОНДА И САДА УМЕШАНЕ У ИСТОРИЈУ БАЛКАНСКИХ НАРОДА. ДА ЛИ ЈЕ ТО КОНСТАНТА ЗАЈЕДНИЧКЕ ИСТОРИЈЕ НАРОДА НА ОВИМ ПРОТОРИМА КОЈА ОБЕЛЕЖАВА И АКТУЕЛНУ БЕЗБЕДНОСНУ СИТУАЦИЈУ И МОГУЋЕ ПРЕТЊЕ?

– Смрт војда Првог српског устанка Карађорђа Петровића била је у тесној вези са „Пријатељским друштвом“, тајном организацијом грчких завереника која је, само неколико година касније, с пролећа 1821, подигла грчки устанак. То је разлог да једна од централних атинских улица носи назив „Карађорђа од Србије“, као и за оцену оца грчке националне историје Константиноса Папаригопулоса, који је 1884. постао придружени члан данашње Српске академије наука и уметности, да је Карађорђе био „незнани јунак и жртва Грчке револуције“. Поједини угледни историчари, међу којима и Милорад Екмечић, мишљења су да је страни фактор, у улози инспиратора, и те како био умешан у ово убиство.

Од тог времена заједничке борбе за независност и слободу балканских народа, коју су и тада предводили Срби и Грци, као нарочита константа, подмукла и опасна безбедносна претња, издваја се управо мешање великих сила. И данас, као и пре два века, служећи се истом империјалном методологијом, оне не бирају средства за остваривање својих интереса.

\* КОЈЕ ЋЕ КЉУЧНЕ КАРИКЕ ПРЕЖИВЕТИ ОВО, ЈОШ ЈЕДНО, ТУРБУЛЕНТНО ВРЕМЕ И ОСТАТИ У ЧВРСТОМ ТЕМЕЉУ ПРИЈАТЕЉСКИХ ОДНОСА СРПСКОГ И ГРЧКОГ НАРОДА?

– Кључна и најјача карика српско-грчких односа јесте обострани доживљај међусобне блискости, братства по оружју и пријатељства заснованог на заједничким вредностима, духовним стремљењима и историјском искуству. Ови осећаји подједнаким интензитетом прожимају наша два народа. Та блискост Срба и Грка, коју многи називају „тајанственом везом“, као и несвесна, готово нагонска повезаност, надилази сваки други политички однос и тренутни интерес.

\* ПОСЛЕ ДИПЛОМАТСКЕ СЛУЖБЕ У АНКАРИ НАПИСАЛИ СТЕ КЊИГУ „ИЗМЕЂУ ТУСКЕ И ЕВРОПЕ: ЗАПИСИ И СВЕДОЧАНСТВА ИЗМЕЂУ ДВЕ ДИПЛОМАТСКЕ МИСИЈЕ“. САДА ЈЕ У АТИНИ НАСТАЛА КЊИГА „ГРЧКА: РАТ ЗА НЕЗАВИСНОСТ, СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ И ПРЕПОР ОД НАЦИЈЕ“. ДА ЛИ БУДУЋУ ДИПЛОМАТСКУ СЛУЖБУ ПРИЖЕЉКУЈЕТЕ ПРЕМА ТЕМИ О КОЈОЈ ПЛАНИРАТЕ ДА ПИШЕТЕ ИЛИ ЋЕ МЕСТО СЛУЖБОВАЊА ОДРЕДИТИ ТЕМУ?

– Ко разуме државу, зна да војска и дипломатија, као средства за остваривање државне политике, иду руку под руку и да не могу једна без друге. Између војног и дипломатског позива, уз огромне разлике, постоје и велике сличности. Неке од њих су, свакако, част служења својој земљи, дисциплина, посвећеност и креативност у извршавању поверених задатака и мисија.

Дипломате, заправо, у служби свог народа и своје државе делују у оном међупростору који се у уџбеницима стратегије и војним енциклопедијама назива претпољем битке. Као и војници, дипломате никада не могу унапред са извесношћу знати каква их искушења чекају. То значи да се теме за писање књига не бирају. Ако вас погледа и осмехне срећа да се затекнете на тешком месту и да вас задесе бурна времена, тема ће одабрати вас. ■